

รายงานผลการดำเนินการโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖
ณ ศาลาวัดท่าชัย หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อแฉั่ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฉั่ว
อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง
ผู้รับผิดชอบโครงการ

**รายงานผลการดำเนินการโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖**

ข้อมูลทั่วไปของโครงการ

๑. ชื่อโครงการ

โครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

๒. หน่วยงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว

๓. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว

๔. ระยะเวลาการดำเนินการ

วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖

๕. สถานที่ดำเนินโครงการ

จัดฝึกอบรม ณ ศาลาวัดท่าซัว หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

๖. กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๐๐ คน

ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม จำนวน ๑๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๗. งบประมาณค่าใช้จ่าย

๗.๑ ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย อบต.บ่อแฮ้ว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ แผนงาน การศึกษา วัฒนธรรม และนันทนาการ งานศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินงาน หมวดค่าใช้สอย ประเภท รายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายงบรายจ่ายอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการ ฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน ตั้งไว้ ๒๐,๐๐๐.- บาท (สองหมื่นบาทถ้วน)

๗.๒ ค่าใช้จ่ายจริง รวมทั้งสิ้น ๑๙,๗๕๐.- บาท (หนึ่งหมื่นเก้าพันเจ็ดร้อยห้าสิบบาทถ้วน) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ที่	รายการ	จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เบิกจ่าย
๑	ค่าป้ายโครงการ	๑ ป้าย	๓๕๐	๓๕๐
๒	ค่าวัสดุ เครื่องเขียน และอุปกรณ์สำหรับการฝึกอบรม			
	- สมุด	๑๐๐ เล่ม	๕	๕๐๐
	- ปากกาสีน้ำเงิน	๑๐๐ ด้าม	๕	๕๐๐
๓	ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆละ ๓๕ บาท	๒๐๐ ชุด	๓๕	๗,๐๐๐
๔	ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑ มื้อๆละ ๘๐ บาท	๑๐๐ ชุด	๘๐	๘,๐๐๐
๕	ค่าสมนาคุณวิทยากร ๑ ท่าน จำนวน ๔ ชั่วโมง ชั่วโมงละ ๖๐๐ บาท	๔ ชั่วโมง	๖๐๐	๒,๔๐๐
๖	ค่าจ้างเหมาจัดสถานที่	๑ งาน	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐

ประเมินผลการดำเนินโครงการ

๘. การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

วัตถุประสงค์	มาก	ปานกลาง	น้อย
๑) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เกิดประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่	/		
๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน	/		
๓) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างผู้เข้ารับการอบรม ให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่	/		

๙. การบรรลุเป้าหมายของโครงการ

คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง และพนักงานจ้าง และประชาชนทั่วไป ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน สามารถนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่

๑๐. ผลที่ได้รับ

๑๐.๑ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง พนักงานจ้าง และประชาชนทั่วไปมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น และเกิดประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๑๐.๒ ผู้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง พนักงานจ้าง และประชาชนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน

๑๐.๓ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา อบต. พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง พนักงานจ้าง และประชาชนทั่วไป เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างผู้เข้ารับการอบรม สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่

/ ๑๑. สรุปการประเมินผล ...

๑๑. สรุปการประเมินผลการดำเนินโครงการ ตามแบบประเมินความพึงพอใจ

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๔๕	๔๕.๐๐
หญิง	๕๕	๕๕.๐๐
สถานะ		
คณะผู้บริหาร	๓	๓.๐๐
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	๘	๘.๐๐
พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง พนักงานจ้าง	๔๕	๔๕.๐๐
ประชาชนทั่วไป	๔๔	๔๔.๐๐

จากตารางที่ ๑ พบว่าผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจในโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ จากจำนวน ๑๐๐ คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ สถานะพนักงานส่วนตำบล ลูกจ้าง พนักงานจ้าง คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๐๐

ตารางที่ ๒ ความพึงพอใจต่อโครงการ

รายละเอียด	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
๑. วิทยากรมีความรู้ความสามารถในการบรรยายเนื้อหา	๗๐	๒๘	๒	-	-	๔.๖๘	พึงพอใจมากที่สุด
๒. การถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน	๖๖	๓๑	๓	-	-	๔.๖๓	พึงพอใจมากที่สุด
๓. ระยะเวลาในการให้ความรู้มีความเหมาะสม	๔๔	๔๒	๑๔	-	-	๔.๓๐	พึงพอใจมาก
๔. ท่านได้รับความรู้ แนวคิด ทักษะใหม่ๆ จากการฝึกอบรม	๕๓	๓๘	๙	-	-	๔.๔๔	พึงพอใจมาก
๕. ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน / ในชีวิตประจำวัน	๕๕	๓๖	๙	-	-	๔.๔๖	พึงพอใจมาก
๖. สิ่งที่ท่านได้รับจากโครงการอบรมครั้งนี้ตรงกับความคาดหวังของท่าน	๔๖	๔๖	๘	-	-	๔.๓๘	พึงพอใจมาก
๗. ความพึงพอใจของท่านต่อการอบรมครั้งนี้ในภาพรวม	๔๙	๔๑	๑๐	-	-	๔.๓๙	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในโครงการเท่ากับ ๔.๔๗ อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก							

/ เกณฑ์การให้ ...

เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินผลแบบค่าเฉลี่ย

เกณฑ์การให้คะแนน	ความพึงพอใจระดับคะแนนค่าเฉลี่ย
ระดับค่าเฉลี่ย ๔.๕๑ - ๕.๐๐	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับค่าเฉลี่ย ๓.๕๑ - ๔.๕๐	ระดับความพึงพอใจมาก
ระดับค่าเฉลี่ย ๒.๕๑ - ๓.๕๐	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ระดับค่าเฉลี่ย ๑.๕๑ - ๒.๕๐	ระดับความพึงพอใจน้อย
ระดับค่าเฉลี่ย ๐.๐๐ - ๑.๕๐	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

จากตารางที่ ๒ พบว่าความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมในโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของคณะผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ความพึงพอใจต่อความรู้ความสามารถในการบรรยายเนื้อหาของวิทยากร และการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรมีความชัดเจน อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ส่วนระยะเวลาในการให้ความรู้มีความเหมาะสม ความรู้ แนวคิด ทักษะใหม่ๆ ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ความสามารถในการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน / ในชีวิตประจำวัน ความคาดหวังจากโครงการอบรมครั้งนี้ และความพึงพอใจต่อการอบรมครั้งนี้ในภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ความพึงพอใจในการโครงการฝึกอบรมครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๗ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

๑๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมโครงการ

- วิทยากรมีความรู้ความสามารถดีเยี่ยม ถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน บรรยายเนื้อหาที่น่าสนใจ ไม่น่าเบื่อ
- ทำให้เข้าใจเนื้อหาของการฟังธรรม เข้าใจถึงการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง
- ได้รับความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำหลักธรรมะไปใช้ในชีวิตประจำวันและการทำงาน
- ต้องการให้เพิ่มเวลาในการอบรม ให้มีการฝึกปฏิบัติและนั่งสมาธิ เพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น

๑๓. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการ (ถ้ามี)

- ระยะเวลาในการฝึกอบรมมีจำกัด ผู้เข้าร่วมอบรมต้องการให้มีการฝึกปฏิบัติและนั่งสมาธิ เพื่อให้ได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น

โครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

๑. ชื่อโครงการ

โครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖

๒. หลักการและเหตุผล

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่และภารกิจในการบริหารจัดการสาธารณะ เพื่อประโยชน์และตอบสนองความต้องการของประชาชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยการขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้วทุกคน และโดยความร่วมมือจากผู้นำชุมชน และประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้วได้เล็งเห็นว่า การบริหารงานจะบรรลุผลสำเร็จจะต้องยึดมั่นในหลักคุณธรรมและจริยธรรม ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตสาธารณะ มีจิตสำนึกที่ดี ซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติงานโดยยึดหลักแห่งกฎหมาย ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการนำหลักคำสอนในทางพุทธศาสนามาใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ กอปรกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวและพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ.๒๕๖๒ มาตรา ๕ ได้กำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับประมวลจริยธรรมผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๕ ประมวลจริยธรรมสมาชิกสภาท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๕ ประมวลจริยธรรมพนักงานส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๖๔ กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนท้องถิ่น ลูกจ้างและพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประพฤติและปฏิบัติตนเป็นไปตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมที่กำหนดเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ นั้น

ดังนั้น เพื่อให้คณะผู้บริหาร สมาชิกสภา พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างและพนักงานจ้างและประชาชนทั่วไป มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน และสามารถนำหลักคุณธรรม จริยธรรมไปใช้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว จึงจัดทำโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ ขึ้น

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เกิดประโยชน์และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๓.๒ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน

๓.๓ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างผู้เข้ารับการอบรม ให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข ร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่

/ ๔. เป้าหมาย ...

๔. เป้าหมาย

คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง ลูกจ้าง และประชาชนทั่วไป จำนวน ๑๐๐ คน

๕. วิธีดำเนินการ

๑. เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติโครงการและงบประมาณ
๒. ติดต่อประสานงานกับวิทยากร/สถานที่
๓. ประสานงานกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ
๔. ดำเนินการฝึกอบรมตามกำหนดการ
๕. สรุปและประเมินผลการดำเนินโครงการ
๖. รายงานผลการดำเนินโครงการเสนอผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับ

๖. ระยะเวลาดำเนินการ

วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๖

๗. สถานที่ดำเนินการ

ณ ศาลาวัดท่าซัว หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

๘. งบประมาณ

ตามข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย อบต.บ่อแฮ้ว ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖ แผนงาน การศึกษา วัฒนธรรม และนันทนาการ งานศาสนาและวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินงาน หมวดค่าใช้สอย ประเภท รายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายงบรายจ่ายอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโครงการฝึกอบรม คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นและพนักงาน ตั้งไว้ ๒๐,๐๐๐.- บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) (หน้า ๑๘๙) มีรายละเอียดดังนี้

๑. ค่าป้ายโครงการ จำนวน ๑ ป้าย	๖๐๐ บาท
๒. ค่าวัสดุ เครื่องเขียน และอุปกรณ์สำหรับการฝึกอบรม (ปากกา จำนวน ๑๐๐ ด้าม, สมุด จำนวน ๑๐๐ เล่ม)	๑,๐๐๐ บาท
๓. ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม จำนวน ๒ มื้อๆละ ๓๕ บาท จำนวน ๑๐๐ คน	๗,๐๐๐ บาท
๔. ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๑ มื้อๆละ ๘๐ บาท จำนวน ๑๐๐ คน	๘,๐๐๐ บาท
๕. ค่าสมนาคุณวิทยากร ๑ ท่าน จำนวน ๔ ชั่วโมง ๆ ละ ๖๐๐ บาท	๒,๔๐๐ บาท
๖. ค่าจ้างเหมาจัดสถานที่	๑,๐๐๐ บาท

รวม ๖ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๒๐,๐๐๐ บาท (-สองหมื่นบาทถ้วน-)

๙. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ

สำนักปลัด องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

/ ๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ ...

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ ผู้เข้ารับการอบรมมีคุณธรรม จริยธรรม ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น และเกิดประโยชน์สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๑๐.๒ ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจและยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และนำหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการดำเนินชีวิตประจำวัน

๑๐.๓ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างผู้เข้ารับการอบรม สามารถปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและประชาชนในพื้นที่

๑๑. ตัวชี้วัด

๑๑.๑ จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของกลุ่มเป้าหมาย

๑๑.๒ ร้อยละของผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๑๒. การติดตามและประเมินผล

๑. ทำการวัดผลและประเมินผลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจหลังการฝึกอบรมและความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมภายหลังจากการอบรมเสร็จสิ้นแล้ว โดยคิดเป็นร้อยละ

๒. การประเมินปฏิกิริยาโดยการสังเกตพฤติกรรมกรมการให้ความร่วมมือของผู้เข้ารับการอบรม เช่น การตั้งใจฟังการบรรยาย การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การซักถามปัญหา เป็นต้น

กำหนดการโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
ณ ศาลาวัฒทำข้าว หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

.....

วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๖

เวลา ๐๘.๐๐ - ๐๙.๐๐ น.

ลงทะเบียนผู้เข้าอบรม

เวลา ๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น.

พิธีเปิดโครงการ

- กล่าวรายงานโครงการฯ โดย ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว

- ประธานในพิธีกล่าวเปิดการอบรม

โดย นายองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว

เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.

การบรรยาย โดย พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์
นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดทำข้าว
ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- หัวข้อ “หลักคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานสำหรับการเป็น
ข้าราชการและผู้นำที่ดี ”

- หัวข้อ “การทำงานที่ประสบผลสำเร็จด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา”

เวลา ๑๒.๐๐ - ๑๓.๐๐ น.

รับประทานอาหารกลางวัน

เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๓๐ น.

การบรรยายโดย พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดทำข้าว
ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- หัวข้อ “คุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกัน
ในสังคมอย่างมีความสุข”

เวลา ๑๔.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สร้างจิตสาธารณะ ร่วมกันทำความสะอาด
บริเวณโดยรอบวัดทำข้าว

เวลา ๑๖.๐๐ - ๑๖.๓๐ น.

ประเมินผลโครงการ / ปิดโครงการฝึกอบรม

-
- หมายเหตุ** :
๑. กำหนดการอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
 ๒. พักรับประทานอาหารว่าง เวลา ๑๐.๓๐ น. และ เวลา ๑๔.๓๐ น.
 ๓. การแต่งกาย ชุดสุภาพ เสื้อสีขาว

การดำเนินการโครงการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่น และพนักงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๖
วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๖
ณ ศาลาวัดท่าซัว หมู่ที่ ๔ ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- การบรรยาย หัวข้อ “หลักคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานสำหรับการเป็นข้าราชการและผู้นำที่ดี”
โดย พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดท่าซัว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการ

คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการ คือ การใช้หลักธรรมปฏิบัติในการบริหารงานทุกระดับ ตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ และผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง หรือระดับสูง ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง โดยการปกครองและบริหารที่ดี (Good Governance)

การปกครองและบริหารที่ดี ตามหลักธรรมปฏิบัติ นั้น ผู้บริหารงานต้องมี “ประมุขศิลป์” คือ คุณลักษณะความเป็นผู้นำที่ดี (Good Leadership) อันเป็นคุณสมบัติที่ดี ที่สำคัญของหัวหน้าฝ่ายบริหาร ลงมาถึงหัวหน้างานทุกระดับให้สามารถปกครอง และบริหารองค์กรที่ตนรับผิดชอบ ให้ดำเนินไปถึงความสำเร็จอย่างได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง และให้ถึงความเจริญ รุ่งเรือง และสันติสุข อย่างมั่นคง

คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการ นั้น ประกอบด้วยหลักธรรม ๔ ประการ คือ

๑. หลักการครองตน
๒. หลักการครองงาน
๓. หลักการครองคน
๔. หลักธรรมาภิบาล

๑. หลักการครองตน

หลักการครองตน ประกอบด้วยหลักธรรม ดังต่อไปนี้

๑. เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพกาย และ สุขภาพจิตที่ดี

๑.๑ มีสุขภาพกายที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีท่วงท่ากิริยา รวมทั้งการแต่งกาย ที่สุภาพ เรียบร้อย ดีงาม สะอาด และดูสง่างามสมฐานะ

๑.๒ มีสุขภาพจิตที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีอหยาศัยใจคอที่งาม เป็นคนดี มีศีลธรรม ได้แก่ ศรัทธา ศีล สุตะ จาคะ วิริยะ สติ สมาธิ และปัญญา

ผู้มีศรัทธา หมายถึง เป็นผู้รู้จักศรัทธาบุคคล และข้อปฏิบัติที่ควรศรัทธา ไม่ลุ่มหลง งามภายในที่ตั้งแห่งความลุ่มหลง
ผู้มีศีล คือ ผู้ที่รู้จักสำรวมระวัง ความประพฤติปฏิบัติ ทางกาย และทางวาจา ให้เรียบร้อย ดึงงาม ไม่ประพฤติ

เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

ผู้มีสุตะ คือ ผู้ได้เรียนรู้ทางวิชาการ และได้ศึกษาค้นคว้าในวิชาชีพดี

ผู้มีจาคะ คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจกว้างขวาง ไม่คับแคบ รู้จักเสียสละ

ผู้มีวิริยะ คือ ผู้ขยันหมั่นเพียร ในการประกอบกิจการงานงานอาชีพ และ/หรือในหน้าที่ รับผิดชอบ

ผู้มีสติ คือ ผู้รู้จัก ยับยั้ง ชั่งใจ รู้จักคิดไตร่ตรองให้รอบคอบ ก่อนคิด พูด ทำ

ผู้มีสมาธิ คือ ผู้มีจิตใจตั้งมั่น ช่มกิเลสนิรวณ

ผู้มีปัญญา คือ ผู้มีปัญญาอันเห็นชอบรอบรู้ทางเจริญ ทางเสื่อมแห่งชีวิต ตามที่เป็นจริง

๒. ผู้มีกัลยาณมิตรธรรม คือ ผู้มีคุณธรรมของมิตรที่ดี ๗ ประการ คือ

๑) เป็นผู้น่ารัก (ปิโย) คือ เป็นผู้ที่มีจิตใจก่อปรด้วยเมตตากรุณาพรหมวิหาร

๒) เป็นผู้น่ารักพบบูชา (ครุ) คือ เป็นผู้ที่สามารถเอาเป็นที่พึ่งอาศัย เป็นที่พึ่งทางใจ

๓) เป็นผู้ไม่นับถือ นำเจริญใจ (ภาวนีโย) ด้วยว่า เป็นผู้ได้ฝึกฝนอบรมตนมาดีแล้ว ควร แก่การยอมรับและยกย่องนับถือ เอาเป็นเยี่ยงอย่างได้

๔) เป็นผู้รู้จักพูดจาโดยมีเหตุผลและหลักการ (วัตตา) รู้จักชี้แจง แนะนำ ให้ผู้อื่น เข้าใจดี แจ่มแจ้ง เป็นที่ปรึกษาที่ดี

๕) เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำที่ล่วงเกิน วิพากษ์วิจารณ์ ชักถาม หรือขอปรึกษาหารือ ขอให้คำแนะนำต่างๆ ได้ (วจนักขโม)

๖) สามารถแถลงชี้แจงเรื่องที่ลึกลับซึ้ง หรือเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจอย่าง ถูกต้อง และ ตรงประเด็นได้ (คัมภีร์ญ จะ กะถัง กัตตา)

๗) ไม่ชักนำไปในอฐานะ (โน จัญฐานะ นโยชเย) คือไม่ชักจูงไปในทางเสื่อม (อบายมุข) หรือ ไปในทางที่เหลวไหลไร้สาระ หรือที่เป็นโทษ เป็นความทุกข์ เดือดร้อน

๒.หลักการครองงาน

หลักการครองงาน ประกอบด้วยหลักธรรม คือ อิทธิบาทธรรม ได้แก่

๑) **ฉันทะ** ความรักงาน คือ จะต้องเป็นผู้รักงานที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ และทั้งจะต้อง เอาใจใส่กระตือรือร้นในการเรียนรู้งาน และเพิ่มพูนวิชาความรู้ความสามารถในการทำการงาน และ มุ่งมั่นที่จะทำงานในหน้าที่รับผิดชอบหรือกิจการงานอาชีพของตนให้สำเร็จเรียบร้อยอยู่เสมอ

๒) **วิริยะ** ความเพียร คือ จะต้องเป็นผู้มีความขยันหมั่นเพียร ประกอบด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากในการประกอบกิจการงานในหน้าที่หรือในอาชีพของตน จึงจะถึงความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าได้

๓) **จิตตะ** ความเป็นผู้มีใจจดจ่ออยู่กับการทำงาน ผู้ที่จะทำงานได้สำเร็จด้วยดี มี ประสิทธิภาพนั้น จะต้องเป็นผู้เอาใจใส่ต่อกิจการงานที่ทำ และมุ่งกระทำงานอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะสำเร็จ ไม่ทอดทิ้ง ไม่เป็นคนจับจดหรือทำงานแบบทำๆ หยุดๆ

หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บริหารจะต้องคอยดูแลเอาใจใส่ “ติดตามผลงาน และ/หรือ ตรวจงาน” หน่วยงานต่างๆ ภายในองค์การของตน เพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ตัดสินใจ และสั่งการ ให้กิจการงาน ทุกหน่วย ดำเนินตามนโยบายและแผนงาน ให้ถึงความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๔) **วิมังสา** ความเป็นผู้รู้จักพิจารณาเหตุสังเกตผลในการปฏิบัติงานของตนเอง และของผู้น้อยหรือของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ว่าดำเนินไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้หรือไม่ ได้ผลสำเร็จ หรือมีความคืบหน้าไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงไร มีอุปสรรคหรือปัญหาที่ควรได้รับการ ปรับปรุงแก้ไขวิธีการทำงาน หรือวิธีการบริหารกิจการงานนั้นให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้อย่างไร ขึ้นตอนนี้เป็น การนำข้อมูลจากที่ได้ติดตามประเมินผลงาน หรือตรวจงานนั้นแหละมาวิเคราะห์ วิจัย ให้ทราบเหตุผล ของปัญหาหรืออุปสรรคข้อขัดข้องในการทำงาน แล้วพิจารณาแก้ไขปัญหาเหล่านั้น และปรับปรุงพัฒนาวิธีการทำงานให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ให้ถึงความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปได้

๓. หลักการครองคน

หลักการครองคน ประกอบด้วยหลักธรรมดังต่อไปนี้

๑. รู้จักหลักปฏิบัติต่อกันด้วยดี ระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง หรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ชื่อ “เหฏฐิมทิต” มีเนื้อความว่า

“เหฏฐิมทิต” คือ ทิศเบื้องต่ำ เจ้านาย หรือผู้บังคับบัญชา พึงบำรุงบ่าว คือผู้ใต้บังคับบัญชา ด้วยสถาน ๕ คือ

๑.๑ ด้วยการจัดงานให้ตามกำลัง กล่าวคือ มอบหมายหน้าที่การงานให้ตามกำลังความรู้ สติปัญญา ความสามารถ (Put the right man on the right job – รู้จักใช้คนให้ถูกกับงาน)

๑.๒ ด้วยการให้อาหารและบำเหน็จรางวัล กล่าวคือ เมื่อทำดี ก็รู้จักยกย่องชมเชย และ/หรือ สนับสนุนอุดหนุน ให้ได้รับบำเหน็จรางวัล เลื่อนยศ เลื่อนตำแหน่งตามสมควรแก่ฐานะ เมื่อทำไม่ดี ก็ให้คำตักเตือน แนะนำ สั่งสอน ให้พัฒนาสมรรถภาพให้ดีขึ้น ถ้าไม่ยอมแก้ไขพัฒนาตนให้ดีขึ้น ก็ต้องตำหนิ และมีโทษตามกฎหมาย โดยชอบธรรม

๑.๓ ด้วยการรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ กล่าวคือ ต้องรู้จักดูแลสารทุกข์ สุขดิบของ ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ไม่เป็นผู้แล้งน้ำใจ คือไม่ปฏิบัติกับลูกน้อง หรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา

๑.๔ ด้วยแจกของมีรสดีแปลกๆ ให้กิน หมายความว่า ให้รู้จักมีน้ำใจแบ่งปันของกิน ของใช้ดีๆ ให้ลูกน้อง

๑.๕ ด้วยปล่อยในสมัย คือ รู้จักให้ลูกน้อง หรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาได้ลาพักผ่อนบ้าง

ส่วนบ่าว หรือลูกน้องผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เมื่อเจ้านาย หรือผู้บังคับบัญชา ทำนุบำรุงอย่างนี้แล้ว ก็พึงปฏิบัติอนุเคราะห์เจ้านาย ผู้บังคับบัญชาด้วยสถาน ๕ ตอบแทนด้วยเช่นกัน คือ

(๑) ลูกขึ้นทำงานก่อนนาย คือ ให้รับสนองงานผู้บังคับบัญชาด้วยความขยันขันแข็ง ธรรมดาทำงานก่อนนาย หรือผู้บังคับบัญชา อย่างน้อย ก็มาให้ทันเวลาทำงาน ไม่มาสายกว่านาย หรือ สายกว่าเวลาทำงานตามปกติ

(๒) เลิกการทำงานที่หลังนาย คือ ทำงานด้วยความขยันขันแข็ง แม้เลิก ก็ควรเลิก ที่หลังนาย หรือผู้บังคับบัญชา อย่างน้อยก็อยู่ทำงานให้เต็มเวลา ไม่หนีกลับก่อนเวลาเลิกงาน

(๓) ถือเอาแต่ของทีนายให้ คือ มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี ไม่คดโกงนาย หรือผู้บังคับ บัญชา ไม่คอร์รัปชั่น ไม่เรียกร้องต้องการโดยไม่เป็นธรรม หรือเกินเหตุ

(๔) ทำงานให้ดีขึ้น คือ ต้องรู้จักพัฒนาคุณวุฒิ ความรู้ ความสามารถ และวิสัยทัศน์ในการทำงาน ให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูง

(๕) นำคุณของนายไปสรรเสริญ คือ รู้จักนำคุณความดีของเจ้านาย ผู้บังคับบัญชา ไปยกย่อง สรรเสริญตามความเป็นจริง ในที่และโอกาสอันสมควร

๒. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation) ที่ดี ด้วยคุณธรรม คือ พรหมวิหารธรรม และสังคหวัตถุ

พรหมวิหารธรรม หรือ พรหมวิหาร ๔ คือ หลักคุณธรรมที่ทำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามเป็นผู้ประเสริฐ ประกอบด้วย

(๑) เมตตา คือ ความรักปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นอยู่ดีมีสุข

(๒) กรุณา คือ ความสงสารปรารถนาให้ผู้อื่นทุกข์ เดือดร้อน ให้พ้นทุกข์

(๓) มุทิตา คือ ความพลอยยินดี ที่ผู้อื่นได้ดี ไม่เคียดอิจฉาริษยากัน

(๔) อุเบกขา คือ ความวางเฉย วางใจเป็นกลาง ไม่เข้าเติมคนที่กำลังทุกข์ หรือเพเลียงพล้ำ

สังคหัตถธรรม ๔ ประการ คือ

- (๑) ทาน รู้จักให้ปัน สิ่งของ ของตน แก่ผู้อื่นที่ควรให้ปัน
- (๒) ปิยาจา รู้จักเจรจาอ่อนหวาน คือ กล่าวแต่วาจาที่สุภาพอ่อนโยน
- (๓) อัตถจริยา รู้จักประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น
- (๔) สมานัตตตา เป็นผู้มีตนเสมอ คือ ไม่ถือตัวเย่อหยิ่ง จองหอง อวดดี

คุณธรรม ๔ ประการนี้ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้ และยังความสมัคร สมานสามัคคี ให้เกิดขึ้นระหว่างกันและกันด้วย หรือจะเรียกว่า เป็น “หลักธรรมมหาเสน่ห์” ก็ได้

๔. หลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล คือ คุณธรรมของนักปกครองนักบริหารที่ดี (Good Governance) ประกอบด้วย

๒.๑ หลักความถูกต้อง คือ มีการพิจารณาวินิจฉัยปัญหา การทำการตัดสินใจ และสั่งการ ด้วยความถูกต้อง ตามกฎหมายบ้านเมือง และกฎระเบียบข้อบังคับ ขององค์กรที่ออกตามกฎหมาย ถูกต้องตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีของสังคม ถูกต้อง ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ และถูกต้องตรงประเด็น ตามหลักวิชา และได้รับความพึงพอใจ จากคนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๒.๒ หลักความเหมาะสม คือ รู้จักคิด พุด ทำ กิจกรรมงาน และปฏิบัติงานได้เหมาะสม ถูกกาลเทศะ บุคคล สังคม และสถานการณ์ (มีสำปฐิธรรม)

สำปฐิธรรม คือ คุณธรรมของสัตบุรุษ คือคนดีมีศีลธรรม มี ๗ ประการ คือ

- ๑) ธัมมัญญตา รู้จักเหตุ ได้แก่ ปัญญารู้เหตุแห่งทางเจริญ และทางเสื่อม เป็นต้น
- ๒) อตถัญญตา รู้จักผล ได้แก่ ปัญญารู้ผล ที่เป็นมาแต่เหตุ หรือปัจจัยให้เกิดผลต่างๆ ตามที่เป็นจริง
- ๓) อตตัญญตา รู้จักตน คือ รู้ภูมิธรรม ภูมิปัญญา และฐานะของตน ตามที่เป็นจริง แล้ววางตนให้

เหมาะสมแก่ฐานะ

๔) มัตตัญญตา รู้จักประมาณตน ปฏิบัติตน วางตน ให้เหมาะสมแก่ฐานะ และรู้จัก ประมาณในการ บริโภคใช้สอยทรัพย์ที่มีอยู่ และตามมีตามได้

๕) กาลัญญตา รู้จักกาล คือ รู้จักเวลา หรือโอกาสที่ควร และไม่ควรพูด หรือกระทำ การต่างๆ

๖) ปริสัจญตา รู้จักชุมชน ว่ามีอัยยาศัยใจคอ ฐานะความเป็นอยู่ และขนบธรรมเนียม ประเพณีของ หมู่ชนต่างๆ เพื่อให้รู้จักวางตัวให้เหมาะสม

๗) บุคคลัญญตา รู้จักบุคคล ว่ามีอัยยาศัยใจคอ มีภูมิธรรม ภูมิปัญญา และมีฐานะอย่างไร เพื่อปฏิบัติ ตน หรือวางตน ให้เหมาะสมตามฐานะของเราและของเขา

๒.๓ หลักความบริสุทธิ์ คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ กระทำกิจการงาน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ คือ ด้วยเจตนา ความคิดอ่าน ที่บริสุทธิ์

๒.๔ หลักความยุติธรรม คือ มีการวินิจฉัย สั่งการ และปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วย ความชอบธรรม บนพื้นฐานแห่งหลักธรรม หลักการ เหตุผล และข้อมูลที่ต้องการ เชื่อถือได้ และตรงประเด็น และด้วยความเที่ยงธรรม คือ ไม่อคติ หรือลำเอียงด้วยความหลงรัก หลงชัง ด้วยความกลัวเกรง และด้วยความหลง ไม่รู้จักจริง คือขาดข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และสมบูรณ์ เป็นเครื่อง ประกอบการวินิจฉัย ตัดสินใจ ให้ความเที่ยงธรรม

๕. โอวาทแก่ดินสอ

ในการทำงานนั้น ให้เราเปรียบเสมือน “ดินสอ” ซึ่งมีคุณสมบัติ ๕ ประการคือ

๑. คุณค่าของดินสออยู่ที่ไส้ : ดินสอจะดี ต้องดีที่ไส้ ดินสอที่จะเขียนอย่างมีประสิทธิภาพต้องมีไส้ที่แข็งแรง ไม่หักง่าย เปรียบเสมือนกับการทำงานของเรา ต้องใส่ใจในการกระทำของตนเองอยู่เสมอ

๒. ยอมเครื่องเหลา : ดินสอต้องแหลมจึงจะสามารถเขียนได้อย่างสวยงาม เพื่อที่ดินสอจะแหลมก็ต้องเหลาบ่อยครั้งเราอาจต้องเจ็บปวดยอมถูกปอกเปลือก และเปลี่ยนแปลงตัวเอง สลายตัวเองไปที่ละน้อยเหมือนกับดินสอที่ถูกเหลาให้แหลม เปรียบเสมือนกับการทำงานของคนเราที่ปฏิบัติต่อผู้อื่น ต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

๓. ยอมให้มียางลบไปด้วยทุกหนแห่ง : เมื่อเขียนผิดแล้วดินสอก็ยังมียางลบที่ปลายอีกด้านหนึ่งของดินสอ เพื่อจะสามารถแก้ไขได้ เปรียบเสมือนกับการทำงาน ย่อมมีการผิดพลาดกันได้ หากเราทำผิดพลาด บกพร่อง ต้องพร้อมที่จะให้อภัยตัวเอง และหาวิธีแก้ไข ปรับปรุงข้อผิดพลาดนั้น

๔. ไม่หยุดเขียน : ดินสอต้องไม่หยุดเขียน เมื่อหยุดเขียนก็ไม่ใช้ดินสอ เช่นเดียวกันกับคนเรา ที่ต้องทำงาน ต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง สิ่งที่เราเขียนก็เหมือนงานที่ทำ จะมีการบันทึก ร่องรอย การกระทำไว้เสมอ ดังนั้นจะกระทำการใดต้องพึงมีสติ กระทำแต่สิ่งที่ดี และถูกต้อง

๕. ยอมอยู่ในมือคนอื่น : ดินสอต้องอยู่ในมือคนอื่นจึงสามารถถูกใช้งานได้ เราต้องยอมตัวเองบ้าง ยอมทำในสิ่งที่ถูกต้องบ้าง ยอมทำตามคำสั่งของบิดามารดาบ้าง ยอมทำตามคำสั่งสอนของศาสนาบ้าง ยอมทำตามกฎข้อบังคับบ้าง ยอมรับใช้ผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนบ้าง (คนที่เป็นผู้นำควรเป็นคนรับใช้ผู้อื่นในทุกๆ สถานการณ์ด้วยความสุภาพถ่อมตน) เปรียบเสมือนการทำงานที่ต้องอยู่ในกฎกติกา ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร จึงจะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้

● การบรรยาย หัวข้อ “การทำงานที่ประสบผลสำเร็จด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา”

โดย พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดท่าข้าว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

๑. อิทธิบาท ๔ : ธรรมแห่งความสำเร็จของงาน

การใช้อิทธิบาท ๔ เป็นแนวทางการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงสดับไว้อย่างแยกคลายอันประกอบด้วยแนวปฏิบัติ ๔ ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งเป็น ๔ ขั้นตอนที่ต้องเนื่องหนุนเสริมกัน จะขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ด้วยว่ามันเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้ง ๔ ข้อ จึงจะทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ตามความมุ่งหวัง ประกอบด้วย

๑) ฉันทะ : มีใจรักในงานที่ทำ - พอใจกับงานที่ทำอยู่

อันดับแรกต้องสำรวจตนเองว่า มีความชอบหรือศรัทธางานด้านใด แล้วมุ่งไปในเส้นทางนั้น อาจเริ่มต้นง่าย ๆ ด้วยการตั้งคำถามกับตัวเอง ฉันททำงานเพื่ออะไร ฉันทมีความสุขหรือไม่หากงานที่ทำอยู่ไม่ใช่งานที่รักเสียทีเดียว เพื่อเราจะได้มีเวลาค้นหาและปรับเปลี่ยนตัวเอง หรือปรับศรัทธาของตัวเองให้เข้ากับงานที่ทำอยู่ งานแต่ละอย่างนั้น ไม่มีทางที่ใครจะชื่นชอบไปทั้งหมดทุกกระบวนการ ดังนั้น ถ้าเราพอใจที่จะทำ และมีความสุขกับงาน เชื่อว่างานที่เราทำอยู่ต้องออกมาดีแน่นอน

๒) วิริยะ : มุ่งมั่นทุ่มเทกับงานที่ได้รับมอบหมาย

งานทุกอย่างจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความขยันหมั่นเพียร ความวิริยะจึงเป็นเครื่องมืออีกอย่างหนึ่งที่จะนำเราไปสู่ความสำเร็จได้ ยิ่งเราขยันเท่าไรผลตอบแทนที่เราจะได้รับมันก็มีมากเท่านั้น ที่สำคัญความวิริยะจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยความรักในงานจากฉันทะนั้นเอง และความวิริยะไม่ใช่การทำงานแบบเอาเป็นเอาตาย แต่เป็นการหมั่นฝึกฝนตนเองอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้ มีข้อน่าสังเกตสำหรับคนทำงานร่วมกันคือ จะต้องขยันด้วยกันทั้งหัวหน้าและลูกน้อง ยิ่งผู้เป็นหัวหน้ายิ่งสำคัญมาก ถ้าเป็นคนเกียจคร้าน คิดกินแรงอย่างเดียว ลูกน้องก็มักขยันไปได้ไม่กี่น้ำ เดียวก็รามือกันหมด แต่ถ้าหัวหน้าเอาการเอางาน ก็จะสามารถดึงลูกน้องให้ขยันขันแข็งขึ้นด้วย

๓) จิตตะ : มีสมาธิและจดจ่อกับงานที่ทำอยู่

จิตใจที่จดจ่อกับงานล้วนเกิดผลดีต่องานที่ทำ จิตตะเป็นธรรมะที่แสดงถึงสติ ความรอบคอบและความรับผิดชอบที่จะตามมา ซึ่งในสังคมการทำงานปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นแย่งชิงตำแหน่งกัน จนลืมนึกไปว่า งานที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้นคือสิ่งใดกันแน่ จิตตะจึงมีความสำคัญในการทำงานโดยไม่วกแวกออกไปนอกกลุ่มนอกทาง ดังนั้น เมื่อเรามีทั้งฉันทะและวิริยะแล้ว จิตตะจะเป็นเสมือนรั้วของเส้นทางที่ไม่ให้ไขว้เขวออกนอกทางสู่ความสำเร็จได้

๔) วิมังสา : ทบทวนในงานที่ทำและพัฒนาต่อยอด

สุดยอดของวิธีทำงานให้สำเร็จอยู่ในอิทธิบาทข้อสุดท้ายนี้ วิมังสา แปลว่า การพินิจพิจารณา หมายความว่าทำงานด้วยปัญญา ด้วยสมองคิด ไม่ใช่สักแต่จะทำ คนเราแม้จะรักงานแค่ไหน บากบั่นเพียงใด หรือเอาใจจดจ่ออยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าขาดการใช้ปัญญาพิจารณางานด้วยแล้ว ผลที่สุดงานก็คั่งค้างและผิดพลาดจนได้ เราอาจลองทบทวนตัวเองหนึ่ง ๆ ว่าวันนี้ทั้งวันเราทำอะไรบ้าง สรุปลงกับตัวเองว่าทำเพื่ออะไร เราจะได้มีกำลังใจต่อในวันต่อ ๆ ไป และไม่ทำผิดซ้ำซากอีกเช่นเดิม พร้อมกันนั้นเราจะสามารถเห็นหนทางได้ว่า เส้นทางไหนที่จะนำเราสู่ความสำเร็จได้จริง ๆ

๒. สุจริต ความประพฤติชอบ มี ๓ อย่าง เป็นกิจควรทำ ควรประพฤติ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำงานต้องมีความสุจริตทุกด้าน ประกอบด้วย

๑) **กายสุจริต** คือ ความประพฤติชอบด้วยกาย ๓ อย่าง คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์, เว้นจากการลักทรัพย์ และ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

๒) **วจีสุจริต** คือ ความประพฤติชอบด้วยวาจา ๔ อย่าง คือ เว้นจากการพูดเท็จ, เว้นจากการพูดส่อเสียด, เว้นจากการพูดคำหยาบ และ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

๓) **มโนสุจริต** คือ ความประพฤติชอบด้วยใจ ๓ อย่าง คือ ไม่โลภอยากได้ของเขา, ไม่พยาบาทปองร้ายเขา และ เห็นชอบตามคลองธรรม

๓. เว้นอบายมุข ๖ (ทางแห่งความเสื่อม) วิธีชีวิต ๖ อย่าง แห่งความโลภ และความหลงที่ทำให้เกิดความเสื่อม ความฉิบหายของชีวิต คือต้องเว้นจาก ๖ เรื่องต่อไปนี้

๑. **การดื่มน้ำเมา** แห่งอบายมุข ๖ หมายถึง การดื่มน้ำเมาที่หมักโดยยังไม่กลั่น ได้แก่ เบียร์ ไวน์ เป็นต้น และการดื่มน้ำเมาที่กลั่นแล้ว ได้แก่ สุรา และยังหมายรวมถึงการเสพสารเสพติดอื่นๆ เช่น ยาบ้า กัญชา เฮโรอีน เป็นต้น โทษการดื่มน้ำเมาในภพกระทำ

๑) ติดน้ำเมา ติดสารเสพติด เพราะสารที่มีอยู่ในสิ่งเหล่านี้ออกฤทธิ์ให้ร่างกายเกิดการเสพติดหรืออยากที่จะดื่มหรือเสพอีกครั้ง

๒) ขาดปัญญา ขาดสติ ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ นำไปสู่การทะเลาะวิวาท เพราะฤทธิ์ของสารเหล่านี้ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทหลายด้าน อาทิ กัดประสาท กระตุ้นประสาท หลอนประสาท เป็นต้น

๓) เสียทรัพย์สินในการซื้อขาย เพราะต้องแลกมาด้วยเงินทองในการซื้อ

๔) เกิดโรคต่างๆ โดยเฉพาะโรคตับ โรคประสาทหลอน เพราะสารในสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการทำงานของร่างกาย

๕) ผู้อื่นรังเกียจ และนินทา เพราะเมื่อมาเป็นนิมิตมักแสดงพฤติกรรมอันน่ารังเกียจทำให้คนอื่นติฉินนินทาในภายหลัง

๖) เสียการงาน เพราะเมื่อเมาแล้วจะไม่มีสติหรือไม่มีสมาธิในการทำงานได้เหมือนคนทั่วไป

โทษการดื่มน้ำเมาในภพหน้า

๑) เกิดเป็นคนใบ้ เพราะผู้ประพฤติเช่นนี้ ขณะตายที่ยังเมาสุรามักไม่ได้พูดกล่าวลาผู้มีพระคุณหรือญาติมิตรตายขณะพูดคุยนึกเรื่อง พอตายแล้วมักตกนรก และกลับมาเกิดใหม่เป็นคนใบ้

๒) เกิดเป็นคนมีสติไม่สมประกอบ หรือ คนบ้า เพราะผู้ประพฤติเช่นนี้ มักเมาสุรา แล้วควบคุมสติไม่ได้ปล่อยอารมณ์โทสะ คลุ้มคลั่ง เหมือนคนบ้า เมื่อตายแล้วจึงตกนรก และกลับมาเกิดด้วยการเป็นคนบ้า

๓) เกิดเป็นคนปัญญาอ่อน เพราะผู้ประพฤติเช่นนี้ ขณะเมาสุรามักพูดจาไม่เข้าใจ ขาดสติ นึกอะไรไม่ออกเมื่อตายแล้วจึงตกนรก และเกิดมาใหม่เป็นคนปัญญาอ่อน

๔) เกิดเป็นสัตว์เลื้อยคลาน เพราะผู้ประพฤติเช่นนี้ ขณะเมาสุรา มักนอนคลานตามพื้น ทำตนเหมือนสัตว์เลื้อยคลาน เมื่อตายแล้วจึงตกนรก และเกิดมาเป็นสัตว์เลื้อยคลาน

อุปายเลิกดื่มน้ำเมาหรือสารเสพติด

- ๑) ศึกษาให้รู้เห็นโทษของเหล้า สุรา
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะลด และเลิก อาจเป็นการปฏิญาณต่อพระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์
- ๓) หลีกเลี่ยงการชมสื่อที่เกี่ยวข้องกับเหล้า สุรา
- ๔) ออกห่างจากผู้ที่ดื่มสุราเป็นนิจ

๒. การเที่ยวกลางคืน แห่งอุปายมุข ๖ หมายถึง การออกนอกบ้านในยามวิกาลในแหล่งบันเทิงเพื่อสนองต่อความสุขทางกาย และทางใจ อาทิ ร้านอาหารโอเกะ ร้านเหล้า ร้านเบียร์ เป็นต้น

โทษการเที่ยวกลางคืน

- ๑) หลงใหลการเที่ยวเล่นยามราตรี เพราะการบันเทิงต่างๆ ในยามราตรีมักยั่วยวนจิตใจให้ลุ่มหลงเป็นนิจ
- ๒) เสียทรัพย์ เสียค่าใช้จ่าย เพราะการออกเที่ยวกลางคืนมักต้องจ่ายค่าเดินทาง ค่าบริการ และจ่ายทรัพย์ตนไปเพื่อให้ได้มาต่อการเที่ยวชมในสิ่งนั้นๆ
- ๓) มักพบคนพาล และมักถูกหลอกลวง เพราะแหล่งเที่ยวกลางคืนมักมีคนพาล คนไม่ดีรายล้อม จึงมีโอกาสต้องพบปะ และสนทนาให้คุ้นเคย ส่วนสิ่งที่จะตามมา คือ โอกาสการถูกหลอกเพื่อหวังตัดหาในเรือนร่าง ในทรัพย์สิน เป็นต้น
- ๔) มักเกิดการทะเลาะวิวาท เกิดศัตรูได้ง่าย เพราะการเที่ยวกลางคืนมักไปเป็นกลุ่ม มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก เสพสิ่งมีนเมา และพร้อมที่จะขัดแย้งกับคนอื่นหรือกลุ่มอื่นได้ง่าย
- ๕) มักประพฤติดินในกาม ล่วงในกามได้ง่าย เพราะการเที่ยวกลางคืนย่อมอยู่ห่างไกลจากครอบครัว สามีหรือภรรยา หากถูกยั่วด้วยตัดหาทางกามารมณ์แล้วมักนำไปสู่การล่วงในกามได้ง่าย

โทษการเที่ยวกลางคืนในภพหน้า

- ๑) เกิดเป็นสัตว์ที่ออกหากินเวลากลางคืน เพราะผู้ประพฤดิเช่นนี้ กลางวันนอน กลางคืนออกเที่ยว กินอยู่เมื่อตายแล้วมักเกิดเป็นเหล่าสัตว์ที่คอยหากินในเวลากลางคืน
- ๒) เกิดเป็นคนหรือสัตว์ประเภทอื่นๆ หากประพฤดิตนเสมือนกับสิ่งนั้นขณะเที่ยวกลางคืน

อุปายเลิกเที่ยวกลางคืน

- ๑) ศึกษาให้รู้เห็นโทษของการเที่ยวกลางคืน
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะลด และเลิกการเที่ยวกลางคืน
- ๓) ชมสื่อที่เกี่ยวข้องกับการเที่ยวกลางคืนตามประโยชน์ และกาลเวลาอย่างเหมาะสม เช่น พาลูกหลานชมงานวัดที่จัดในเวลากลางคืน เป็นต้น
- ๔) ออกห่างจากผู้ที่ชอบเที่ยวกลางคืนเป็นนิจ
- ๕) มั่นทำงานหรือหาสิ่งอื่นทำในเวลาว่างช่วงกลางคืน

๓. การเที่ยวดูการละเล่น แห่งอุปายมุข ๖ หมายถึง การเที่ยวออกดูการแสดง การบันเทิงต่างๆ ทั้งในเวลากลางวัน และยามวิกาล อุปายมุขในข้อนี้ มิได้ห้ามมิให้เที่ยวดูเลย แต่พึงให้เที่ยวดูตามกิจที่เหมาะสม เพื่อยังให้เกิดประโยชน์แก่ตนบนพื้นฐานแห่งศีลธรรมเป็นหลัก ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันตนมิให้มีโอกาสเกี่ยวข้องกับอุปายมุขในข้ออื่นๆ

โทษการเที่ยวดูการละเล่น

- ๑) หลงใหลในการละเล่น เพราะการละเล่นเป็นสิ่งยั่วยวนใจให้ลุ่มหลงได้ง่าย
- ๒) เสียทรัพย์ เสียค่าใช้จ่าย เพราะการชมการละเล่นมักต้องเสียทรัพย์แลกมาก่อน หรือต้องเสียทรัพย์เพื่อการอื่น เพราะตนเดินทาง เพราะตนเข้าชม เพราะตนเกิดความหิว เป็นต้น
- ๓) มักเจอคนพาล มักมีผู้อื่นมาหลอกลวง เพราะผู้ที่เข้าชมการละเล่นบางคนก็หวังในทรัพย์หรือประโยชน์อื่นจากผู้คนชมมักแฝงตัวเข้ามาชมด้วย
- ๔) ผู้คนนินทา เพราะคนที่ชอบไปโน่นไปนี่เพื่อชมการละเล่น โดยไม่ทำกิจอันสำคัญของตนมักทำให้กิจของตนเสื่อม หรือมีความเสียหายจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และกล่าวติเตียน กล่าวนินทาในภายหลัง

โทษการเที่ยวดูการละเล่นในภาพหน้า

- ๑) เกิดเป็นสัตว์ที่ขอบแต่ันกระโดดไม่อยู่กับที่ เพราะผู้ประพติตนเป็นคนชอบการละเล่น การบันเทิงเป็นนิจ เมื่อตายแล้วมักเกิดเป็นเหล่าสัตว์ที่ขอบเล่น ไม่อยู่นิ่ง ไม่อยู่กับที่
- ๒) เกิดเป็นคนหรือสัตว์ประเภทอื่นๆ หากประพติตนเสมือนกับสิ่งนั้นขณะเที่ยวดูการละเล่น

อุบายเลิกเที่ยวดูการละเล่น

- ๑) ศึกษาให้รู้เห็นโทษของการติดเที่ยวดูการละเล่น
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะลด และเลิกการเที่ยวดูการละเล่น
- ๓) ชมสื่อที่เกี่ยวข้องกับการละเล่นตามประโยชน์ และกาลเวลาอย่างเหมาะสม เช่น ชมการแสดงละครพื้นบ้าน เพื่อศึกษาประเพณีท้องถิ่น เป็นต้น
- ๔) ออกห่างจากผู้ที่ชอบเที่ยวดูการละเล่นหรือผู้ที่แสดงการละเล่นเป็นนิจ
- ๕) มั่นทำงานหรือหางานอดิเรกทำในช่วงว่าง

๔. การเล่นเกมพนัน แห่งอบายมุข ๖ หมายถึง การแข่งขันเพื่อเอาชนะอีกฝ่ายด้วยการเดิมพันสิ่งของ ทรัพย์สิน หรือประโยชน์แก่ตนอย่างอื่น เพียงหวังเพื่อให้ได้ทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นโดยไม่ต้องลงทุนหรือออกแรงใดๆ ให้มาก เช่น การซื้อหวย การแทงพนันบอล การเล่นไพ่ การเล่นไฮโล การชนไก่ เป็นต้น

โทษการเล่นการพนัน

- ๑) เสียทรัพย์สิน เสื่อมทรัพย์ ครอบครัวยากจน เพราะการเล่นการพนันมักทำให้เสียทรัพย์สินเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเสียทรัพย์สินแล้วก็ไม่มีทรัพย์สินที่จะมาจุนเจือครอบครัว
- ๒) มักเกิดการทะเลาะวิวาท พยาบาท และการเอาชนะ เพราะบางครั้งเมื่อแพ้พนันหรือเสียทรัพย์สินมากก็ยอมที่จะเสี่ยงต่อการบันดลโทษกับอีกฝ่ายหรือหากอีกฝ่ายใช้เล่ห์กลในการเอาชนะ สิ่งนี้ยอมทำให้เกิดความขัดแย้งกันอยู่เป็นนิจ
- ๓) มักถูกลวงทรัพย์ เพราะผู้ที่เล่นพนันส่วนมากจะเป็นคนพาล คนที่โลภในทรัพย์สิน มักจะใช้วิธีด้วยเล่ห์กล เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินของอีกฝ่าย
- ๔) มักสร้างนิสัยคิดโกงให้แก่ตน เพราะเมื่อเล่นการพนันแล้ว ย่อมเกิดความโลภในทรัพย์สินคนอื่น หากได้มาด้วยการพนันไม่สำเร็จยอมที่จะคิดหาวิธีอื่นด้วยการใช้เล่ห์มากขึ้น
- ๕) ผู้คนนิทา เพราะคนที่ติดการพนันมักลุ่มหลงกับการพนัน ไม่สนใจเรื่องการทำงาน หรือความทุกข์สุขของครอบครัว มีแต่นำมาให้ครอบครัวเสื่อมทรัพย์ ครอบครัวแตกแยก จนผู้อื่นกล่าวนิทาให้เสื่อมเสียมากขึ้น

โทษการเล่นการพนันในภาพหน้า

- ๑) เกิดเป็นสัตว์ต่อสู้ให้ผู้อื่นเขาพนันกัน เพราะผู้ประพติตนด้วยการแข่งขันพนันกันภายใต้ความทุกข์ยาก ความเจ็บปวดของผู้อื่น ผู้นั้น ย่อมกลับมาใช้กรรมที่ตนได้กระทำแก่เขาเช่นกัน

อุบายเลิกการพนัน

- ๑) ศึกษาให้รู้เห็นโทษแห่งการติดเล่นพนัน
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะลด และเลิกการพนัน
- ๓) ชมสื่อที่เกี่ยวข้องหรือมีแนวโน้มที่จะเล่นการพนันตามประโยชน์ และกาลเวลาอย่างเหมาะสม เช่น ดูฟุตบอล เพื่อศึกษาวิธีการเล่น เป็นต้น
- ๔) ออกห่างจากผู้ที่ชอบเล่นการพนันเป็นนิจ
- ๕) มั่นทำงานเพื่อให้ได้ทรัพย์สินมาอย่างเพียงพอกับค่าใช้จ่าย

๕. การคบคนชั่วเป็นมิตร แห่งอบายมุข ๖ หมายถึง การยอมรับในความเป็นมิตรจากบุคคลอื่น ที่ตนอาจแยกแยะได้หรือแยกแยะไม่ได้ว่าเขาเป็นคนเช่นไร คนชั่วหรือคนพาลในที่นี้ ได้แก่ คนพาลการพนัน คนพาลนักเลงต่อยตี คนพาลฉ้อโกงหลอกลวง คนพาลเจ้าชู้ และคนพาลขี้เมา เป็นต้น

โทษการคบคนชั่วเป็นมิตร

- ๑) ปลุกฝังความชั่วในตน เป็นนักเลงในทุกด้าน เพราะเมื่อยอมรับเป็นมิตรในคนพาลแล้วย่อมที่จะได้รับการเรียนรู้ การฝึกฝนในวิถีแห่งคนพาล จนนำมาประพฤตินเป็นกิจของตนได้ง่าย
- ๒) วงศ์ตระกูลเสื่อมเสีย เพราะเมื่อเป็นเช่นคนพาลแล้วย่อมกระทำเช่นคนพาลจนนำมาสู่ความเสื่อมเสียในวงศ์ตระกูล
- ๓) ครอบครัวยากแค้น เพราะคนพาลมักไม่เป็นที่ชื่นชมของคนอื่นในครอบครัวหรือหากนำวิถีแห่งคนพาลมาใช้ในครอบครัว ก็ย่อมทำให้เกิดความขัดแย้งต่อผู้อื่นได้ง่าย
- ๔) ถูกหลอกลวงได้ง่าย เมื่อยอมรับในมิตรของคนพาลแล้ว ย่อมต้องพบปะให้เกิดความคุ้นเคย คนพาลเหล่านั้นอาจหวังหลอกลวงในทรัพย์สินหรือประโยชน์จากเราเฉกเช่นคนพาลทั่วไป
- ๕) ผู้คนนิินทา ไม่มีผู้คบหา เพราะเมื่อคบคนพาลหรือนำวิถีแห่งคนพาลมาประพฤตินแล้วมักทำให้ผู้อื่นรังเกียจ ไม่กล้าคบหา

อุบายเลิกคบคนชั่ว

- ๑) ศึกษาให้รู้เห็นโทษแห่งการคบคนชั่ว
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะออกห่างจากคนชั่ว

๖. การเกียจคร้านการงาน แห่งอุบายมุข ๖ หมายถึง การอยู่หนึ่ง ไม่ยอมทำการงานเพื่อหาเลี้ยงชีพตน และครอบครัว หรือไม่ยอมทำกิจอันเป็นหน้าที่ของตนอย่างเป็นนิจ เช่น ไม่ทำงานทำ ไม่ไปโรงเรียน เป็นต้น

โทษการเกียจคร้านการงาน

- ๑) การงานค้างค้ำ ไม่สำเร็จ เพราะความขี้เกียจ ไม่ทำการงานที่ตนรับผิดชอบก็ย่อมนำมาซึ่งงานที่ไม่สำเร็จตามเวลาที่ตั้งไว้
- ๒) ผู้ใหญ่ดูต่ำ ผู้อื่นนิินทา เพราะการงานที่ไม่สำเร็จ ย่อมทำให้เกิดความเสียหายในชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง
- ๓) ครอบครัวยากจน ลูกเมียอดอยาก เพราะการที่ไม่ทำงาน ไม่ประกอบทำมาหากิน ย่อมไม่มีทรัพย์สินที่จะมาจุนเจือครอบครัว
- ๔) มักเกิดความแตกแยกในครอบครัว เพราะเมื่อไม่มีทรัพย์สินแล้วจากความขี้เกียจของตน ย่อมทำให้ผู้อื่นในครอบครัวดูต่ำ หรือแยกออกห่างเพียงเพื่อให้ตนอยู่รอดจนนำมาสู่การแตกแยกของครอบครัว
- ๕) ไม่มีใครรับทำงาน ไม่มีงานทำ เพราะผู้ขี้เกียจย่อมไม่งานใดแสดงให้เป็นที่ประจักษ์ต่อนายจ้าง หากนายจ้างตกลงจ้างย่อมไม่เป็นผลดีต่องานของเขา

อุบายเลิกการเกียจคร้าน

- ๑) ศึกษาให้รู้ถึงโทษแห่งการเกียจคร้าน
- ๒) ตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่จะมีความขยัน มั่นเพียรในการงานหรือสิ่งที่ตนรับผิดชอบ
- ๓) ออกห่างจากผู้เกียจคร้านเป็นนิจ

- การบรรยาย หัวข้อ “คุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข”
โดย พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดท่าซัว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

ผลเมืองดี

- ผลเมืองดี หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ครบถ้วน ทั้งกิจที่ต้องทำ และกิจที่ควรทำ
- หน้าที่ หมายถึง กิจที่ต้องทำ หรือควรทำ เป็นสิ่งที่กำหนดให้ทำ หรือห้ามมิให้กระทำ ถ้าทำก็จะก่อให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว หรือสังคมส่วนรวม

๑. คุณธรรมของการเป็นพลเมืองดี

- ๑) การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
- ๒) การมีระเบียบวินัยและรับผิดชอบต่อหน้าที่
- ๓) รับฟังความคิดเห็นเป็นขบกันและกันและเคารพในมติของเสียงส่วนมาก
- ๔) ความซื่อสัตย์สุจริต
- ๕) ความสามัคคี
- ๖) ความละเอียดและเกรงกลัวในการกระทำชั่ว
- ๗) ความกล้าหาญและเชื่อมั่นในตนเอง
- ๘) การส่งเสริมให้คนดีปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ

๒. จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดี

- ๑) ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง การตระหนักในความสำคัญของความเป็นชาติไทย การยึดมั่นในหลักศีลธรรมของศาสนา และการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
- ๒) ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันโดยยึดระเบียบวินัย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม
- ๓) ความกล้าทางจริยธรรม หมายถึง ความกล้าหาญในทางที่ถูกที่ควร
- ๔) ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน
- ๕) การเสียสละ หมายถึง การยอมเสียผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อผู้อื่น หรือสังคมโดยรวมได้รับประโยชน์จากการกระทำของตน
- ๖) การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย

๓. **หน้าที่พลเมืองตามแนวทางพุทธศาสนา** ควรประกอบด้วยคุณธรรม ๓ ประการ คือ

๑) **การวธธรรม** หมายถึง การมีความเคารพซึ่งกันและกัน การประพฤติตนเป็นผู้มีคารวธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

(๑) เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เคารพญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้สูงอายุ เคารพครูอาจารย์ และเพื่อน ๆ โดยแสดงความเคารพและกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพ

(๒) เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ

(๓) เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

(๔) เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อน ตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ และไม่ควรยึดถือความคิดเห็นของตนเองว่าถูกเสมอไป

(๕) เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ

๒) **สามัคคีธรรม** หมายถึง การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อส่วนรวม การประพฤติตนเป็นผู้มีสามัคคีธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

(๑) ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ

(๒) ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

(๓) ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(๔) ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

(๕) ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

๓) **ปัญญาธรรม** หมายถึง การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต การประพฤติตนเป็นผู้มีปัญญาธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

(๑) มีความคิดกว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น

(๒) ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ไม่นำอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาใช้ตัดสินปัญหา

(๓) แสดงความคิดเห็น โดยปราศจากอคติ

(๔) รู้จักการคิด มีการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรณ์อย่างมีเหตุผล

(๕) รู้จักโต้แย้งด้วยเหตุผล ถ้ามีการโต้แย้งในหมู่คณะให้ใช้เหตุผล และสติปัญญาเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่ง

ยอมรับฟัง ไม่ใช่ใช้อารมณ์มาเป็นตัวตัดสินปัญหา

ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่กล่าวมานี้ ประเด็นที่สำคัญก็คือ สามารถลดปัญหา และขจัดปัญหา ที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติได้ เมื่อทุกคนประพฤติปฏิบัติตนดีแล้ว อุปสรรค ศัตรู ภัยอันตราย ก็ จะหมดสิ้นไป ผู้คนมีแต่ความรักต่อกัน สังคมมีแต่ความสงบ และประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรือง

หลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน

๑. ขรवासธรรม : หลักธรรมในการครองเรือน

ประกอบด้วย ๒ คำ ขรवास แปลว่า ผู้ดำเนินชีวิตในทางโลก ผู้ครองเรือน และ ธรรม แปลว่า ความถูกต้อง ความดีงาม นิสัยที่ดีงาม คุณสมบัติ ข้อปฏิบัติ

ขรवासธรรม คือคุณสมบัติของผู้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทางโลก ประกอบด้วยธรรมะ ๔ ประการ

(๑) สัจจะ คือ ความจริง มีความซื่อสัตย์เป็นพื้นฐาน

(๒) ทมะ คือ การฝึกตน ข่มจิต และรักษาใจ บังคับตัวเองเพื่อลดละกิเลส และรักษาสัจจะ

(๓) ขันติ คือ ความอดทน คือ อดทนกับคำพูดหรือการกระทำของผู้อื่นที่เราไม่พอใจ และการอดทนอดกลั้น ต่อการบีบบังคับของกิเลส

(๔) จาคะ คือ ความเสียสละ บริจาคสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่ในตน โดยเฉพาะกิเลสเพราะนั่นคือสิ่งที่ไม่ควรมีอยู่กับตน ละนินสัยไม่ดีต่าง ๆ

ความสำคัญของหลักธรรม ๔ ประการ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ว่า ‘ไม่มีสิ่งใดในโลกที่สร้างเกียรติยศ และความเคารพจากผู้อื่น ได้เท่ากับการมี “สัจจะ” ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างปัญญาให้คนเราได้เท่ากับการมี “ทมะ” ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างทรัพย์สมบัติให้คนเราได้เท่ากับการมี “ขันติ” ไม่มีสิ่งใดในโลกนี้ที่สร้างหมู่มิตรให้คนเราได้เท่ากับการมี “จาคะ” หมายความว่า ไม่มีธรรมใด ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตในการอยู่ร่วมกันในสังคมได้มากกว่าการสร้างสัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะให้เกิดขึ้นในตน อีกนัยคือคนที่จะยืนหยัดผ่านอุปสรรคในโลกนี้ไปจนกระทั่งพบความสำเร็จได้ต้องมี ฆราวาสธรรม เป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐาน ฉะนั้น ความหมายที่แท้จริงของ ฆราวาสธรรม คือคุณสมบัติของผู้ที่สามารถสร้างเกียรติยศ สร้างปัญญา สร้างทรัพย์สมบัติ และสร้างหมู่มิตรให้เกิดขึ้นได้สำเร็จด้วยกำลังความเพียรของตน โดยอานิสงส์ของการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยอาศัยหลักฆราวาสธรรม ดังนี้

อานิสงส์ของการมีสัจจะ คือ บุคคลผู้มีการปลุกนิสสัยความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัว ย่อมเป็นคนหนักแน่น มั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าในการประกอบหน้าที่การงาน ได้รับการเคารพยกย่อง มีคนเชื่อถือ และยำเกรง ครอบครัวย่อมมีความมั่นคง ได้รับเกียรติยศชื่อเสียง อานิสงส์ของการมีทมะ คือบุคคลผู้ปลุกฝึงนิสสัยรักการฝึกฝนตนให้เกิดขึ้นในตัว ย่อมทำให้เป็นคนมีความสามารถในการทำงาน ไม่มีเวรกับใคร ยับยั้งตนเองไม่ให้หลงไปทำผิดได้ สามารถตั้งตัวได้ และมีปัญญาเป็นเลิศ

อานิสงส์ของการมีขันติ คือ บุคคลผู้ปลุกฝึงนิสสัยการอดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ย่อมทำงานได้ผลดี สามารถเป็นหลักในครอบครัวได้ สามารถเป็นหลักให้กับบริวารได้ ไม่มีเรื่องวิวาทกับคนอื่น ไม่หลงผิดไปทำความชั่วได้ และทำให้ได้ทรัพย์มา

อานิสงส์ของการมีจาคะ คือ บุคคลผู้ปลุกฝึงการมีอารมณ์ผ่องใสและนิสสัยเสียสละให้เกิดขึ้นในตัว ย่อมเป็นการสร้างความปลอดภัยแก่ตนเอง เป็นที่นับหน้าถือตาของคนทั่วไป ครอบครัวย่อมมีความสุข มีกลิ่นามิตรรอบตัว สรุปลแล้วคุณของการมีฆราวาสธรรมโดยรวม ก็คือ เมื่อมีสัจจะย่อมมีเกียรติยศชื่อเสียง เมื่อมีทมะย่อมได้รับปัญญา เมื่อมีขันติย่อมเกิดทรัพย์ในบ้าน และเมื่อมีจาคะย่อมเกิดมิตรที่ดีไว้เป็นสมัครพรรคพวกในสังคม

ดังนั้น เมื่อมีอานิสงส์ก็ย่อมมีโทษเช่นกัน โดยโทษของการอยู่ร่วมกันในสังคมโดยขาดหลักฆราวาสธรรม ดังนี้

โทษของการขาดสัจจะ บุคคลผู้ขาดการปลุกนิสสัย ขาดความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในตัว เขาย่อมเป็นคนเหลวไหล พบแต่ความตกต่ำ มีแต่คนดูถูก ไม่มีคนเชื่อถือ ไม่สามารถรองรับความเจริญต่างๆ ได้ และไร้เกียรติยศชื่อเสียง

โทษของการขาดทมะ บุคคลผู้ขาดการปลุกนิสสัย ขาดนิสสัยรักการฝึกฝนตนเอง ย่อมทำให้บุคคลนั้นขาดความสามารถในการทำงาน สามารถหลงผิดไปทำความชั่วได้ง่าย จะเกิดการทะเลาะวิวาทได้ง่าย จะจมอยู่กับอบายมุข ครอบครัวย่อมเดือดร้อน ไม่สามารถตั้งตัวได้ และเป็นคนโง่เขลา

โทษของการขาดขันติ บุคคลนั้นย่อมไม่สามารถอดทนต่อปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้ เป็นคนจับจด ทำงานคั่งค้าง ไม่สามารถเป็นหลักให้ครอบครัวได้ หลงผิดไปทำความชั่วได้ง่าย ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น เต็มไปด้วยศัตรู ขาดความเจริญก้าวหน้า และทำให้เสื่อมจากทรัพย์

โทษของการขาดจาคะ ย่อมปลุกฝึงความตระหนี่ให้เกิดขึ้นในใจ ได้รับคำครหาติเตียน เป็นทุกข์ใจ และไม่มีใครอยากเข้าใกล้

สรุปความได้ว่า โทษของการขาดฆราวาสธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยรวมคือ เมื่อขาดสัจจะย่อมเกิดปัญหาถูกหว่าดระแวง เมื่อขาดทมะย่อมเกิดปัญหาความโง่เขลา เมื่อขาดขันติย่อมเกิดปัญหาความยากจน และเมื่อขาดจาคะย่อมเกิดปัญหาความเห็นแก่ตัวเกิดขึ้นในสังคม ที่เป็นเครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมือง และประเทศชาตินั่นเอง

๒. หลักธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคม

สังคหวัตถุ ๔ : ธรรมอันเป็นเครื่องช่วยเหลือกัน เป็นการผูกมิตร วิธีที่จะผูกมิตรนั้น ต้องมีสิ่งที่จะช่วยยึดเหนี่ยวประสานน้ำใจกันและกัน เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานที่แสดงพฤติกรรมออกมาโดยคำนึงถึงการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และเป็นพฤติกรรมที่เอื้อต่อสังคมโดยใช้หลักธรรมพื้นฐานที่แสดงออกมาโดยคำนึงถึงการช่วยเหลือผู้อื่น ในการกระทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม ทั้งยังเป็นหลักธรรมที่ใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคลให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นวิธีการในการดำเนินชีวิตภายใต้ความรับผิดชอบในสังคมทั้งในระดับบุคคล และธุรกิจองค์กรโดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมภายใต้พื้นฐานการสงเคราะห์เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย

๑) **ทาน** คือ การให้ การสงเคราะห์หรือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการให้สิ่งของที่ตนมีให้แก่ผู้ที่ต้องการผู้ขาดแคลน หรือผู้เดือดร้อน สิ่งของที่นำมา ให้ นั้นต้องเป็นสิ่งของที่ได้มาโดยสุจริตเป็นประโยชน์ คือผู้ให้ก็เป็นสุข อิ่มเอิบใจ ผู้รับสามารถบรรเทาทุกข์ความเดือดร้อน รวมทั้งการให้ความรู้ การแนะนำที่ถูกต้อง ชัดเจนและเป็นจริง ตลอดจนแก้ปัญหา และศิลปวิทยาการรวมถึงการให้อภัยแก่ผู้อื่น ทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะการช่วยเหลือซึ่งกันละกัน

๒) **ปิยวาจา** คือ การใช้วาจาด้วยถ้อยคำที่สุภาพ และถ้อยคำที่มีประโยชน์ พูดด้วยถ้อยคำที่เป็นจริง และถ้อยคำที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น พูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ รู้จักกล่าวขอโทษ รู้จักกล่าวขอบคุณ ซึ่งผู้ปฏิบัติได้ย่อมทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวผู้พูดจนให้ละเว้นความชั่ว ทำให้การงานสำเร็จ เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการงานอย่างยิ่ง ปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟัง ชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กำลังใจ ทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ได้ยินได้ฟัง ก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

๓) **อัตถจริยา** คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์แก่ทั้งตนเอง และผู้อื่น รู้จักการเสียสละไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ความสุขสบายส่วนตัว ทุมเทแรงกาย แรงใจในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ และช่วยเหลือผู้อื่น พร้อมรู้จักแก้ไขปัญหาคด้วยปัญญา การบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่น เป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกัน มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกาย และกำลังทรัพย์ การทำ ตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้ เช่น ส่งเสริมจริยธรรม ส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี การช่วยเหลือผู้อื่นจะทำให้หมู่คณะ สังคม และประเทศชาติมีความก้าวหน้า ได้รับความสำเร็จในสิ่งต่างๆ เป็นอย่างดี

๔) **สมานัตตตา** คือ การวางตัวให้เหมาะสมเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับฐานะ ไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ปฏิบัติกับเพื่อนร่วม หรือผู้อื่นๆอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งอยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนร่วมงานในองค์กร ปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่น ในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุข และความสามัคคีในหมู่คณะ

หลักสังคหวัตถุ ๔ กับบุคคลในสังคม

เป็นการใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ต่อการแสดงพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข เป็นหลักธรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีกันหมู่คณะไม่ว่าจะเป็นองค์กรที่มีขนาดเล็กหรือองค์กรขนาดใหญ่ย่อมมีแนวโน้มที่เหมือนกัน ดังนี้

๑) **ทาน** คือ การเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ทั้งทางทุนทรัพย์สิ่งของ ปัจจัยสี่ที่จำเป็นไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือการรักษาโรค รวมทั้งการแบ่งปัน การให้คำ แนะนำ ให้ความรู้ศิลปวิทยาการ ความรู้ความสามารถที่เรามีอยู่ให้กับเพื่อนร่วมงานในองค์กร

๒) **ปิยวาจา** คือ การใช้คำพูดหรือวาจาที่ไพเราะ ชัดเจน ไม่พูดส่อเสียด ดุฎกดูแคลน พูดด้วยคำที่สุภาพน้อมนวลจริงใจ ไม่พูดโกหกเสแสร้ง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล มีหลักฐานอ้างอิง ไม่พูดเพ้อเจ้อ บิดเบือนจากความเป็นจริง การใช้ถ้อยคำ ที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น พูดแล้วเกิดความสามัคคี ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

๓) **อัตถจริยา** คือ การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือตามกำลังร่างกายที่ตนมีอยู่ ไม่ได้ถูกบังคับทำด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวายช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรด้วย

๔) **สมานัตตตา** คือ การเอาตัวเข้าไปสมาน การวางตัวเสมอต้นเสมอปลาย หนักแน่น ให้ความเสมอภาคกับทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอาวัดเอาเปรียบ ร่วมทุกข์ร่วมสุขช่วยเหลือเกื้อกูลกันแก้ปัญหา ช่วยกันคิดในทางสร้างสรรค์ เพื่อให้องค์กรอยู่เย็นเป็นสุข

แนวทางการนำสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในองค์กร

๑) เมื่อบุคลากรในองค์กรมีความเดือดร้อนในด้านปัจจัยทั้งสี่ บุคลากรในองค์กรควรให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การให้ทานอันเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทุนหรือทรัพย์สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและให้คำแนะนำ และรวมไปถึงการให้อภัยแก่เพื่อนร่วมงาน เมื่อเพื่อนร่วมงานทำงานผิดพลาดหรือไม่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้บุคลากรในองค์กรเป็นบุคลากรที่มีน้ำใจงาม น้ำใจดี มีความรัก ความสามัคคี เป็นหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น

๒) เมื่อบุคลากรในองค์กรมีความเดือดร้อนในการทำงาน ต้องการความช่วยเหลือบุคลากรในองค์กรควรให้ความช่วยเหลือด้วยการพูดให้กำลังใจ แสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้คำแนะนำ ชี้แจงอย่างถูกต้อง ไม่พูดจาดูหมิ่นเสียดสีเพื่อนร่วมงาน แต่พูดจากับบุคลากรหรือเพื่อนร่วมงานในองค์กรด้วยความไพเราะน่าฟัง

๓) เมื่อบุคลากรในองค์กรต้องการความช่วยเหลือทางด้านร่างกาย บุคลากรในองค์กรก็ให้ความสำคัญ ขวนขวายช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังความสามารถ หรือการให้ความสำคัญกับองค์กรของตนเองด้วยการช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ ภายในองค์กร บำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหภายในองค์กรด้วยความเต็มใจ

๔) เมื่อเกิดปัญหาขึ้นในองค์กร บุคลากรก็เข้าไปช่วยในการแก้ไขปัญหา โดยให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบผู้อื่น อยู่ร่วมทุกข์ร่วมสุข ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน และองค์กรทุกครั้ง

สรุปความได้ว่า การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ มาช่วยในการปฏิบัติงานของบุคลากรย่อมทำให้เกิดการร่วมงานอันดีต่อองค์กร และเพื่อนร่วมงาน ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคีความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้างความรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากร และยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้นให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรด้วยความเต็มใจ

- พิธีเปิดโครงการ - กล่าวรายงานโครงการฯ โดย นางสมถวิล ธรรมใจกุล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว

- พิธีเปิดโครงการ - ประธานในพิธีกล่าวเปิดการอบรม โดย นายวิทยา วงศ์ชมภู นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแฮ้ว

- ภาพระหว่างการรับฟังบรรยาย โดย วิทยากร พระครูโสภณวีรบัณฑิต,ผศ. อาจารย์วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจ้าอาวาสวัดท่าซัว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ สร้างจิตสาธารณะ ร่วมกันทำความสะอาดบริเวณโดยรอบวัดท่าซั่ว

